

NARODNA STRAŽA

UREDNIŠTVO I UPRAVA: „NARODNA STRAŽA“
ŠIBENIK. — RUKOPISI SE NE VRAĆAJU. — NE-
BILJEGOVANA SE PISMA NE PRIMAJU.

IZLAZI SVAKE SUBOTE

POJEDINI BROJ Kr. 4.

PRETPLATA „NARODNE STRAŽE“ IZNOSI GO-
DIŠNJE Kr. 150. — ZA INOZEMSTVO Kr. 300.
OGLASI PO CIJENIKU.

Br. 40.

Šibenik, 7. listopada 1922.

God. II.

Naša vanjska i unutarnja politika.

Važne izjave dra Korošca.

24. rujna na veličanstvenom zboru Slov. Pučke Stranke u Celju, kojemu je prisustvovalo preko 1500 osoba, prvi je nastupio oduševljeno pozdravljen prvak naše stranke dr. Korošec.

Govorio je najprije opširno o vanjskoj politici: o ruskom, njemačkom i austrijskom te o pitanju Sredozemskog mora. O ovom posljednjem - kazao je - mora naša stranka, koja zastupa većinu slovenskoga naroda, danas, kad se igra sa životima naših državljana, reći svoje mišljenje, koje glasi: Mi Slovenci, a nadamo se, da će nam se pridružiti i većina Hrvata i Srba, ne dopuštamo niti jedne kaplje krvi u ovoj borbi između Engleske, Rusije i Turske. Naš slovenski narod, a nadamo se i hrvatski i srpski, hoćemo sada mir, jer se u miru hoćemo da gospodariti i kulturno razvijamo. Slovenci, Hrvati i Srbi nemamo nikakvoga povoda da branimo Tursku, koja je za 450 godina pustošila slovenske, hrvatske i srpske krajeve. No nemamo ni nikakve želje da pomažemo Grčku, koja nas nije pitala, kad je imala započeti rat. A u borbi za Carigrad i morske tjesnace diplomatski moramo nastupiti za takvo uređenje prilika oko Carigrada, da i za ubuduće bude osiguran mir. Mira pak ne će biti, dok slavenska Rusija ne dobije prirodni izlaz na Sredozemno more, kamo ne vodi drugi put nego mimo Carigrada. Naša diplomacija mora Rusiju u tome podupirati, da se mirnim putem bez krvi ostvari njena opravdana težnja. U tome sporu pak moramo istupati i za to, da sa svojim opravdanim željama za izlaz na more ne bude potisnuta u pozadinu Bugarska, s kojom ćemo prije ili poslije biti jedna država.

Zvijezda vodilica, znamenje politike naše stranke je mir. Sva izvanjska politika stranke, koja hoće da očuva mir, mora ići za tim, kako će sačuvati dobre odnose između naroda. Dobri se odnosi sačuvaju, ako narodi imaju iste interese. Baš katoličke stranke imaju više negoli druge mnogo zajedničkoga sa drugim narodima. Zato naša stranka traži i sklapa prijateljstva s češkim, poljskim i katoličkim strankama drugih naroda. I s talijanskom pučkom strankom pripravlja prijateljstvo. S tim ćemo u prvom redu našoj nespašenoj braći osigurati takvi stepen samostalnosti i slobode, da budu zadovoljni.

Govoreći zatim o unutarnjoj politici naglasio je: Autonomije nijesmo dobili. A danas, iza same jedne godine, da je po ustavu uzakonjen centralizam, stranke, koje nijesu nazile dosta slavospjeva, kojima bi opjevale centralizam, nalaze se tamo, gdje je bila naša stranka još iz slo-

ma. Svom državom ne može se vladati iz jednog središta! Demokratska stranka, nositeljica centralističke misli, zadnji čas je po svojim najboljim ljudima stupila na isti put, kojim mi hodimo još od sloma - put najveće samouprave pokrajina. Demokratska stranka hoće da se očisti od svih politički ili gospodarski okaljanih, koruptivnih elemenata.

S tim se već počela da raspada sadašnja vlada. Neki govore, da Jug. klub jedva čeka, da stupi u vladu. Taj smisao su imali i podjedniti novinarski razgovori s dr. Korošcem. No mi bismo se prije izbora bojali ući u vladu, koja bi morala kidati i čistiti toliko gnolja, da bi se sama usmrdila. Ako bi pak ovisilo jedino i samo o broju naših glasova, hoćemo li srušiti sadašnji sistem ili ne, sigurno bi bilo pametno, da stupimo barem s dobrovoljnom potporom bliže onima, koji hoće da ga sruše.

Govornik se još dotakao činovničkog pitanja i izjavio: Jugoslavenski Klub je dao uputu svojim

zastupnicima u odboru, koji riješava činovničko pitanje, da usprkos svom opozicionalnom stanovištu proti vladi ne prave nikakvih zapreka, da se činovničko pitanje čim prije riješi, te da idu činovništvu na ruku bez ikakvog obzira na mišljenje. Naši poslanici u odboru su svaki dan na svom mjestu i vjerno se drže ove upute. Upozorio je, da činovništvo mnogo ne drži do obećanja vladinih stranaka, dok nema pokrića za uređenje činovničkih plata. Stalni krugovi niti ne misle sada pomoći činovništvu, jer se nadaju, da će se podignuti naša valuta i da će se tim samo po sebi riješiti činovničko pitanje.

Završio je: Vi nas poznate. Združeni smo s Vama već više od dva deset godina. Nijesmo tako kratkovidni, da rećemo: Sve, što smo učinili, je dobro, i sve, što su učinile druge stranke, je slabo. No jedno nam morate priznati: da smo uvijek imali poštnu volju, da radimo za Vas samo dobro.

Za ovim njegovim govorom u znak odobravanja i neograničenog povjerenja slijedilo je dugotrajno pljeskanje svih prisutnih.

O TROŠARINI NA MAST.

Novi namet. — Rasprava u financijskom odboru. — Odlučni istup dra Dulibića. — Ministarstvu nije ništa poznato o ovoj nezakonitoj i nepravednoj naredbi.

(Posebna vijest „Narodne Straže“.)

BEOGRAD, 27. rujna. Danas od 4 do pol 8 sati održana je sjednica financijskog odbora. Sjednici je u ime vlade prisustvovao i ministar financija. Prije prelaza na dnevni red uzeo je riječ zastupnik Jugoslavenskog Kluba dr. Dulibić, koji je odlučno protestirao proti nenadanoj nezakonitoj naredbi, po kojoj se ima na svaki hektolitar masta od grožđa da naplaćuje 25 dinara i to na mast, što ga težaci uvoze u grad, da prave vino. Dr. Dulibić je pročitao brzojav, koji mu je o toj stvari stigao iz Dalmacije. Ističe, da je financijski odbor svojedobno zaključio na njegov prijedlog, da se odbije takav namet. Protiv zakonite naredbe izdana je uredba, koja je izazvala uzrujanje. Naši vinski proizvođači preopterećeni su i narod će biti upropašten. Težaci su prisiljeni da unose mast u grad, gdje stanuju i imaju svoje konobe. Naredba je užasna i sve se protiv nje revoltira. Traži, da ministar financija ukine ovu nezakonitu i nepravednu naredbu. Podsekretar ministra financija g. Svetislav Popović izjavio je, da će se odmah informirati o stvari i izvijestiti financijski odbor. Vidjelo se, da ni ministru financija ni njegovom podsekretaru nije o stvari ništa poznato. Članovi financijskog odbora priznali su, da je odbor već jednom na prijedlog dra Dulibića otklonio ovaj namet.

NOVI USPJEH Dra DULIBIĆA.

Njegovom zaslugom ukinuta trošarina na mast. — Njegova radost s narodom.

(Posebna vijest „Narodne Straže“.)

BEOGRAD, 4. listopada. Ministarstvo je konačno ukinulo naredbu trošarina na mast. Radujem se s narodom. — Dr. Dulibić.

BEOGRAD, 4. listopada. Na intervenciju poslanika Jugoslavenskog Kluba dra Dulibića glede najnovije naredbe, kojom se ima da plaća trošarina na mast, što ga težaci uvoze iz vinograda u svoje gradske konobe, danas je državni podsekretar g. Popović saopćio dru Dulibiću, da je ministar financija ukinuo spomenutu naredbu. Time je riješeno ovo pitanje na zadovoljstvo naroda, koji je bio silno ogorčen radi nezakonite i nepravedne naredbe, koja je bila učinila smiješnim oslobodenje vina od trošarine, kako je to bilo zaključeno po zakonodavnom odboru na prijedlog dra Dulibića.

Prisilni premještaji.

Prošlih dana, kako donose novine, ministarstvo financija izdalo je naredbe, da se mora oko 150 namještenika financijske kontrole iz Dalmacije premjestiti u Crnu Goru i Makedoniju. Prema naredjenju morali bi biti premješteni u prvom redu mladi, neoženjeni ili oženjeni bez djece, zdravi i uvježbani ljudi.

Međutim što se kod nas obično događa? Ministri često puta, kao n. pr. nekih dana Timotijević, pišu i izdaju naredbe samo za arhive. Tada kad one dođu u ruke predređenim vlastima, one ih sprave ad acta i, mjesto da prema njima postupaju, po miloj volji bez ikakva obzira na te naredbe. Tako se dogodilo i ovoga puta. Delegacija u Splitu, odnosno Kotarsko Financ. Ravnateljstvo odredilo je neke oženjene, starije i bolesne ljude, da moraju ići u Crnu Goru i Makedoniju, i ako naredba izričito određuje protivno.

I iz Šibenika su tako bila premještena šestorica starijih oženjenih ljudi s brojnim obiteljima. Nekima od njih su djeca i žena bolesni. Neki su i sami bolesni. Većinom im, gotovo svima djeca polaze srednje škole. Svi su s više godina službe: jedan ima 28 godina, drugi čak 32 godine službe. Za vrijeme rata većina od njih je bila militarizovana i vršili tešku pograničnu službu, a za vrijeme tuđinske okupacije stradali, bili proganjani i zatvarani. Kućne su im prilike jadne, jer radi slabe plaće, teških prilika i velike skupoće, školovanja djece, bolesti svoje i u kući nalaze se većinom u dugu i svakoj nevolji. Odluka o ovim premještajima porazno je djelovala na njih i na njihove obitelji. Tuga i plač je zavladao u njihovim obiteljima.

Naše kotarsko tajništvo stranke, netom je saznalo za ove njihove nečovječne premještaje i dobilo podatke o njima i njihovim obiteljskim prilikama, najprije brzojavno, a zatim i opširno pismeno je o tome izvijestilo svoje nar. poslanike dra Dulibića u Beogradu i Baniću u Splitu, da se za ove bijedne ljude zauzmu. Obojica su to i učinili. Dr. Dulibić je kod ministarstva financija oštro protestirao, što se uopće naši ljudi iz Dalmacije premještaju u Crnu Goru i Makedoniju, koji ne mogu da se tamo snadu ni izdrže onu klimu, a među njima da je i ljudi starijih sa mnogo godina službe, brojnim obiteljima, čija djeca polaze srednje škole. Dr. Dulibić je tražio, da se barem za ove posljednje opozovu premještaju. Državni podsekretar obećao je, da će zatražiti brzojavno izvješće Delegacije u Splitu o premještenima, pak da će onda o tom odlučiti.

Sinoć kasno je kotarskom tajništvu naše stranke stigla najprije od nar. poslanika dra Dulibića iz Beograda, a zatim i od poslanika Banića iz Splita

brzojavka, kojom javljaju, dasu obustavljeni i opozvani premještaji starijih finansijskih namještenika iz Šibenika. Kako je to bila vesela i ufešna vijest za njih i njihove obitelji u času, kad su morali otputovati za svoja nova odredišta!

Drago nam je, što je ministarstvo uvažilo ovaj protest naših poslanika glede premještanja ovih starijih ljudi iz Šibenika. No pravедno bi bilo, da obustavi premještaje barem starijih ljudi i iz drugih mjesta Dalmacije.

Jedna lijepa svečanost.

(Posebni dopis „Narodne Straže“.)
Sinj, 1. listopada.

Sinjski katolici odlučili su se na jedno velebno poduzeće-gradnju kološalnog Katoličkog Doma. Danas, kad je jedan seljački sin, Fra Božo Jelinić, imao reći prvu svoju sv. Misu, spomena je njegova Mlada Misa sa svečanom blagoslovom temeljnog kamena. Skupilo se mnoštvo svijeta, koje je u procesiji dopratilo mladomislina na podignute zidine Kat. Doma, odakle je sabranom narodu progovorio narodni miljenik Fra Mijo Kotaraš. Milota je bilo slušati ovoga junaka kat. vojske, kako bodri svoj narod na ustrajnost do potpunog ostvarenja zamašitog djela dograđnje Kat. Doma. Dobri ga je narod nasladom slušao i burno mu pljeskao. Kad je svršio svoj govor, orlovska je glazba zasvirala *Orlovska-Himnu Katolika*, na što je slijedio crkveni obred. Između mnogih kumova bio je i g. V. Kulić, odlični katolik i predstavnik šibenskih katolika. Iza blagoslova temeljnog kamena, koji je blagoslovio mladomislina, slijedila je njegova sv. Misa, preko koje je držao svečano slovo mnogobrojnom narodu Fra Šimun Jelinić, njegov rođak i šibenski dekan. Iz mnogog je oka izmamio suzu, kao što je bilo ganutljivo gledati, kako mladomislina pričesćiva svoje drage roditelje i kako mu pobožni narod čeliva posvećene ruke. Iza svršenih svečanosti u crkvi povorka je od više kočija sa glazbom otpratila mladomislina sa brojnim gostima k njegovom rodnom domu u Glavice. Za gostoljubivim stolom njegovih roditelja palo je više lijepih nazdravica, kao metkovskog dekana Fra L. Bajića, voda sinjskih Orlova Fra K. Kržanića i L. Šimundže. Ali su se dvije nazdravice prisutnih osobito dojmile: ona Fra Mije Kotaraša, kojemu je veliki broj uzvanika urnebesno pljeskao, i g. V. Kulića, vatrenog šibenskog Hrvata i iskrenog neustrašivog katolika. Njegova topla riječ, riječ čovjeka vjere i kršć. načela svakoga je zanimala. Na svršetku se mladomislina svima: roditeljima, prijateljima, predstavnicima kat. društava u Sinju i rodbini najsrdačnije zahvalio. Veselje se svršilo uz žive poklike mladomislina i njegovim roditeljima. Ovom zgodom sabrano je u fond sinjskih Orlova 2000 K. *Prisutnik.*

Iz naših neoslobodjenih krajeva.

Zapuštanje rodne grude u Istri. Kako izvješćuje tršćanska „Edinost“, u Istri se pojavio neobično jak i opsežan iseljenički pokret. Čitava sela, općine i krajevi prodavaju svoja imanja ili daju u zakup, da se vlasnici tih zemalja mogu potom iseliti zajedno sa svojim ženama i djecom. Svi idu u divlju Braziliju na tamošnje „fazendas“, gdje se priređuje i raste kava, a gdje su prilike i podneblja i rada vrlo teške i nesnosne. Nadaćmo se, da će istarskim vodećim krugovima početi sa rukom, da pravovremeno slome ovaj neobični iseljenički val, te tako očuvaju naše narodne domove u Istri od otuđenja ili propasti.

ZA PREHRANU GLADNE DALMACIJE.

Intervencija dra Dulibića. — Vladine odredbe.

(Posebna vijest „Narodne Straže“.)

BEOGRAD, 30. rujna. Poslanik Jugoslavenkog Kluba dr. Dulibić konferirao je s ministrom za socijalnu politiku o pitanju prehrane Dalmacije i predočio mu očajno stanje pučanstva, koje gotovo umire od gladi, a nema sredstava, da si pomogne. Ministar mu je izjavio, da su mu dobro pozvate nevoljne prilike u Dalmaciji i da je poduzeo sve, što je mogao, za prehranu pučanstva i da će i dalje poduzimati potrebite mjere. Za sada raspolaže sa prometnim kapitalom od 12 milijuna dinara za prehranu Dalmacije, a spravan je dati i dalje kredite za nabavku životnih namirnica. Osim toga je vlada pripravna odmah dati privatnim preduzećima i trgovcima potrebite devize za nabavu hrane iz inozemstva. Za organizaciju prehrane ministarstvo kani osnovati centralni odbor u Splitu, u koji će ući predstavnici Vlade, Saveza banaka, zadruga i ostalih gospodarskih ustanova. Općine će imati međustranačke odbore, koji će se brinuti samo za dijeljenje hrane. Na koncu mu je još izjavio, da su već na putu za Dalmaciju znatne količine hrane.

- IZMEĐU OSTALOGA ...

Lažno pisanje „Života“. — Kakve sve poudanike imaju policajdemokrati. — Stankovčani svi složni protiv režima i lažne demokracije. — Odlični i oduševljeni za pobjedu hrvatske, katoličke i pučke misli. (Posebni dopis „Narodne Straže“.)

Policajdemokrati „Život“ raspisao se na dugo o agitaciji Viskovića, Vrsalovića i Basarićeka u Ravnim Kotarima. Svrha je dopisu iz Stankovaca, da pokaže, kako u Stankovcima nitko ne može uspjeti, nego samo policajdemokrati. A uistinu mogao bi ih čovjek na prste prebrojiti.

Dopisnik „Života“ priča, da je poslanik Barić doživio fijasko. Naš narod veli: „Jabuka ne pada daleko od stabla“, pa se ne čudimo, što je i sin daleko od istine, kao i otac, koji ga je lažno informirao. „Narod je uz one, koji mu ne dodijavaju svojim posetima i ne nude se tako jeftino...“ Tako reče „Život“. A mi pitamo ovo: Zar je narod uz onoga, koji od stida ne izlazi nigda ni iz kuće, nego šalje po selu agente, koji mu dojavljaju, što tko govori? Zar je narod uz onoga, za kojeg se činjenicama dokazalo, da je talijanski špijun i doušnik? Zar je narod uz onoga, koji je tolike izvarao? Zar je narod uz onoga, koji ne vraća uzajmijene novce? Zar je narod uz onoga, koji pobire plaću, a ništa ne radi, te upropašćuje tako čitavo naše selo?

Trgovanja sa katoličanstvom u našem kraju nema, ali ima onih, koji će svagda ustati na obranu katoličke vjere i katoličkih svetinja. Dopisnik — k — dakako bi želio, da u narodu potpuno nestane vjere. Mi se i danas dobro sjećamo govora, što ga je gosp. — k — držao na Badnju noć 1918.

Za brzu pomoć Dalmaciji.

Javni sastanak Zadružnog Saveza u Splitu.

30. rujna — na poziv Zadružnog Saveza — održan je u Splitu javni sastanak o našem prehrambenom pitanju. Na sastanak su bile pozvane sve općine, zadruge i dalmatinski narodni poslanici. Prema važnosti ovog gorućeg pitanja odaziv za sastanak nije bio tako velik. Osobito se neugodno dojmilo svih prisutnih, što su mogli opaziti, da se sa službene strane nekako bojkotuje ovaj važni sastanak, tako da na njemu nije bilo nikoga od Pokrajinske Uprave, nije bilo ni okružnika, ni vladinih općinskih komesara, koji nijesu pristupili uslijed vladine okruženice, da je pitanje prehrane Dalmacije riješeno, pak je sastanak suvišan. Opazilo se još, da je sastanak sazvan nekako na silu, pak baš zato na laku ruku i bez ikakve priprepe. Predsjednik dr. Bervaldi otvarajući sastanak bio je nekako previše obziran, bojažljiv. Po

STANKOVCI, početkom listopada.

u Stankovcima. U tom govoru prikazao je Krista kao običnog inteligentnog varalucu. Rekao je, da Krist nije prorok ni obećani mesija, nego da je Vilson naš prorok, mesija, spasitelj i otkupitelj. Svrha je ovom govoru bila, da narod odvrti od katoličke crkve, vjere i pobožnosti. — Zar će narod slušati ovakve ljude, koji pljuju na najveće katoličke svetinje i upravo na onaj dan, koji katolička Crkva najviše slavi?

Vidjet ćemo između ostaloga na izborima tu utvrđenu demokraciju. Mislište, da će se Stankovčani dati zavarati od jednoga smutljivca i glasovati za režim, koji dnevno nanosi nepravde Hrvatima - katolicima; za režim, koji batinama i plaćenim fašistima hoće da učvrsti prevlasti jednog plemena? Zar će glasovati za demokrate, koji su glavni uzrok svega zla u ovoj državi?

Stankovčani su odavna poznati kao složni branitelji hrvatske, katoličke i pučke misli, pa će nastojati, da taj dobar glas i nadalje uživaju. Oni se ne će iznevjeriti Hrvatstvu i vjeri otaca svojih, kao ona kukavica, koja bi htjela da preko noći nestane hrvatstva i katoličanstva.

Ovo ističemo između ostaloga zato, da smutljivca uvjerimo, kako narod ne misli glavom onoga zatočenika u kući, kako je narod bio zavaravan lažnim pričama onoga, koji uopće i ne zna, što je istina.

njegovom bio bi ovaj sastanak završio jednostavnim brzojavnim apelom na ministarstvo!

Za njim je govorio nar. poslanik HPS. Barić, koji je u svome govoru prikazao svu težinu ovoga pitanja te upozorio na veliku pogibelj, koja prijeli Dalmaciji, ako joj se brzo ne priskoči u pomoć. Osobito je oštro napao sve vladine organe napose nemar Pokrajinske Uprave. Govorio je o nedostatku i manjkavosti novčanih sredstava za javne radnje na kojima bi narod zaradio potrebiti novac za nabavu hrane. Pročitao je na koncu upravo stigli brzojav dra Dulibića o stanju prehrambene akcije za Dalmaciju.

Govorio je još dr. Ivo Bulić, te primjerom pokazao, koliko pokrajina doprinosi samo za kaldrmarinu, a kako joj se slabo vraća. Don Fr. Ivaničević zagovarao je ukinuće uvoznih carina. Gosp. Stjepan Roca zadovoljio se izvještajem predsjednika.

G. Vlade Kulić upozoruje na sadržaj brzojavke dra Dulibića, iz čega se vidi, da najavljene vladine mjere nijesu dovoljne. Iste, kako su sadašnje vijesti o vladinoj prehrambenoj akciji kontradiktorne. Treba stoga sve moguće upotrijebiti, da se vlada bezodvlačno makne i doskoči, dok je vremena. Čita i predlaže sastanku na prihvata rezolucije (niže navedene).

Otvara se debata o rezoluciji. G. Jure Kapić protivni joj se, jer da je preoštra. On bi je sastavio u rukavicama. To izazivlje kod svih buru smijeha. G. Zoković (predsjednik Zagorske zajednice) saglasan sa rezolucijom iznosi potrebe zagorskih općina. Don Bartul Ganza zagovara rezoluciju te govori o količini hrane i visini kredita, koji bi bio potrebit. Gosp. Milčić čita prijedlog nekih za druga, da bi se izravno njima dao kredit za neposrednu nabavu hrane. Palo je i drugih prijedloga. Predsjednik dr. Bervaldi je samo za brzojavni apel aproti posebnom izaslanstvu. Tomu se protivni poslanik Barić.

Don Jerko Vodanović naglašuje potrebu jednodušnog i odlučnog koraka. Nevolja je užasna. Jasno je, da vlada još ne pokazuje dovoljno razumljivanja za katastrofu i njene posljedice. Potrebite je i nju i klubove zanimati posebnim odaslanstvom, a pokriće troškova treba naći. Predlaže, da se rezolucija gosp. Kulića još jednom pročita, što je bilo i učinjeno. Nakon izmjene misli jednodušno je prihvaćena ova njegova rezolucija s nadodatkom treće tačke:

„Izaslanici Dalmacije, sakupljeni 30. septembra 1922. na sastanku, sa zvanom od Zadružnog Saveza u Splitu, u pitanju prehrane:

1. Izrazuju svoje čuđenje i ogorčenje, što odgovorno vladini faktori nisu do sada pokazali nužnoga razumljivanja, da žurno i izdašno priteku u pomoć ovoj pokrajini, koju je, uslijed suše i mnogobrojnih elementarnih nepogoda, snašla strahovita katastrofa glada, premda su bili na vrijeme upozoreni. Iz najavljenih mjera sa žalošću i zebnjom konstatuju, da kompetentni faktori ne vode ozbiljna računa o dimenzijama katastrofe i težini položaja, koji ugrožava živote stotina hiljada, društveni poredak i bezbjednost.

2. Traže, da Zadružni Savez, kao najveća gospodarska ustanova Dalmacije, žurno sakupi nužne podatke o prehrambenim potrebama (i još okupiranog dijela) te na osnovu toga izradi predstavku, koju će posebiti odbor, skupa sa dalmatinskim nar. poslanicima izručiti Ministarskom Savjetu, predsjedništvu Skupštine i svim poslaničkim klubovima.

3. Predlažu, da se aprovizacija za opskrbu Dalmacije povjeri Zadružnom Savezu, kao najpodesnijem za ovaj posao zbog svoje razgranane organizacije.

Rad poslanika Pučke Stranke.

Za povišenje dodataka na skupu svima činovnicima. Na sjednici financ. odbora od 27. IX. raspravljalo se o povišenju dodataka oficirima i poštanskim činovnicima. U ime opције stavio je poslanik Deržić prijedlog, da se ova točka skine sa dnevnoga reda, a vlada da izradi prijedlog o povišenju dodataka na skupcu svima činovnicima, a ne samo dvjema kategorijama. Njegov prijedlog obrazložio je dr. Dulibić, koji je istaknuo, neka se nikako ne povisuju dodaci samo jednoj kategoriji, jer bi to izazvalo neugodnost kod ostalog činovništva, koje bi se bunilo. Ovom prijedlogu usprotivio se ministar finan-

cija, jer da stanje svega činovništva nije baš tako slabo, pak nije ni prihvaćen, jer su vladini članovi odbora glasovali protiv nje.

Za otvorenje akademskih menza i isplatu stipendija. 3. ov. mj. su poslanici Jugoslavenskoga Kluba profesor Puljić, dr. Dulčić i Vladimir Pušenjak stavili hitan upit na ministra prosvjete, u kojem traže hitno otvorenje akademskih menza za visokoškolske u Zagrebu i Ljubljani te isplatu stipendija do 25. ov. mj. Ujedno su zahtjeli, da ministarstvo izda riješenje o podjeli stipendija akademskim, da se ubuduće znade prema tome ravnan, a ne kako je to bilo dosadašnjih godina.

Za isplatu oduzetih 20%. U zakonu o proračunu za godinu 1922. ima jedna stavka, prema kojoj se imaju isplatiti obveznice za oduzetih 20% prigodom izmjene novca, i to za novčanice do 1000 K. Poslanik Jugoslavenskog Kluba Stanovnik stavio je u toj stvari upit na ministra financija, u kojem ističe, kako u parodu vlada velika nestašica novca, tako da ga ne može smagati niti za plaćanje poreza. Zahtijeva, da ministar financija izda naredbu, da porezni uredi mogu kupone od oduzetih 20% primati kao novac. Na taj će način država najlakše i bez poteškoća isplatiti kupone, koje mora i onako po zakonu isplatiti.

Političke vijesti.

Novi zastupnik HPS. među narodom. Potpredsjednik naše stranke u Dalmaciji i urednik „Jadrana“ g. Stanko Banić, postaje sada članom Narodne Skupštine mjesto dr. Mazzi-a, koji se odrekao, budući imenovan državnim savjetnikom. Prije nego se prihvatiti rada, htio je da ispita raspoloženje naroda prema stranci i njegovoj osobi, pa je zalazio u narod, a posebice pohodio sva sela imotskog kotara, koji je nosio dra Mazzi-a. Sastanke je održao u Slivnome, na Lovreću, na Studencima, u Podbablju i Imotskom. Jedne nedjelje je javno govorio pred crkvom u Krstacicama, a druge nedjelje u Prološču. Odlagom je došao, narod ga je dočekao kao starog znanca, iznio mu svoje nevolje, o kojima se gosp. Banić sam uvjerio. G. Banić nije poput lažnih demagoga obećavao zlatna brda, ali je obećao, da će na mjerodavnom mjestu dići odlučno svoj glas za pravicu i da odgovorni čimbenici izvrše svoju dužnost prema stradajućem narodu. Našem novom zastupniku želimo uz dobru volju i sretan uspjeh u teškoj borbi za narodna prava!

Zaključci Slovenske Pučke Stranke. 24. rujna sastalo se u Celju preko 1500 ljudi na zbor SLS., a zbor su posjetili i pristaše protivnih stranaka. Govorili su nar. poslanici dr. Korošec, dr. Hohnjec i Kranjc te invalid Tekavc. Zbor je prihvatio rezolucije: 1. da zaustavimo ističe, da autonomistički program Pučke Stranke dobiva sve čvršći temelj. 2. Protestira protiv poziva 1898. u vojsku. 3. Osuđuje bezbrižnost vlade glede opskrbe pasivnih krajeva, te njezinu poreznu politiku, koja je na štetu nižih slojeva. 4. Zahtijeva svestran i pravedan invalidski zakon. 5. Prosvjeduje protiv zapostavljanja katoličke Crkve, te protiv namjeravanog nepravdnog protuvjerskog školskog zakona. 6. Osuđuje neorijentiranost naše vlade u grčko-turskom ratu i protestuje već unaprijed protiv svake vanjske politike, koja bi uplela našu državu u kakav rat.

Zbor sveučilišnih đaka protiv fašizma. U dvorani sveučilišta u Beogradu 24. pr. mj. održan je đački zbor, na kome je osuđeno držanje i djelovanje fašističkih organizacija kod nas. Na zboru su bili predstavnici svih političkih grupa.

Raskol u splitskoj Orjuni. Dosadašnji tajnik centralnog odbora dalmatinske Orjune Rajić istupio je iz Organizacije te o tome svom istupu uputio centralnom odboru otvorena pisma u splitskim novinama. Slom je rekao bih gotova stvar, jer nezadovoljnici, pristaše zagrebačkog kongresa, ne će da više budu slijepi oruđe u rukama režima, nego traže front protiv stvarnog defetizma odozgo i odozdo.

Iz katoličkoga svijeta.

Stavlje katoličke omladine u Klisu. U nedjelju, 24. proš. mj. jug. kat. omladinsko društvo „Mahnica“ na svečan način proslavilo je prvu godišnjicu svoga opstanka. Na stavlje pohrlili su i bratska društva iz Sinja, Splitsa i Mravinaca, te omladinci Zrnovnice, Dima, Dugopolja i Konjskog. Stavlje je uveličalo i prosv. društvo „Vitez“ iz K. Sućurca sa svojom glazbom, koja je odsvirala više biranih komada. Mahničevci su na akademiji lijepo izveli šalu u 3 čina „Silom liječnik“. Zatim je na opće zadovoljstvo nastupio pomladak i članstvo orlovskog odsjeka sa prostim i brnskim vježbama. Svečanost je završio Domagojac Vladarski iz Zagreba sa zanosnim slovom o orlovskom pokretu, kojim je zanio sve prisutne.

Naši dopisi.

Rogoznica, 2. listopada. 29. proš. mj. parobrodom prispio je u ubavu Rogoznicu presv. gosp. dr. Jerolim Mileta, biskup šibenski po drugi put ove godine. Na obali ga je dočekao silni narod uz pucanje mužara, slavljenje zvona, vijanje zastava i sagova po selu - u znak časti i štovanja napram milom i uzvišenom gostu.

Na sv. Jerolima presvijetli je obavio svečano krštenje zvona iz svih crkava ove prostrane župe (7 ih na broju), koja su sva za tu prigodu bila smještena u crkvi. Za posvetom zvona slijedila je sv. krizma po drugi put ove godine. Sve je obavljeno u prisustvu silnog naroda, koji je, i ako je bilo kišovito vrijeme, dohrlilo iz dalekih sela prostrane župe, da prisustvuje ovom svečanom i rijetkom obredu (posveti zvona). Poslije podne u 4 i po presv. biskup je primao posjete i čestitke za svoj imendan. U 7 sati i po navečer pred župskom kućom mjesni tamburaški zbor u počast biskupu priredio je koncerat te odsvirao par biranih komada. Zbor je pošao zatim da čestita presv. biskupu, na što im je on od srca zahvalio i zaželio svako dobro i napredak.

1. 10. na Gospu Ružaricu presvijetli je prisustvovao svečanosti Misij, preko koje je držao prekrasno slovo, a po misi procesiji sa Kipom B. D. Marije oko sela.

2. tek. mj. parobrodom rano jutro presvijetli se vratilo u Šibenik.

Promina, 3. rujna.

Kod nas, u selu Čitluku otvorio je još za talijanske okupacije Ivan Knežević-Šuta mesnicu i krčmu s prodajom žestokih pića i to bez ikakve obrtne koncesije. Od naše demokratske općine dobio je dozvolu za prodaju vlastitog vina, premda nema niti panja svoga vinograda. U ovoj se krčmi karta i pijančuje po čitave dane

i noći. Tu se naša mladost upropašćuje. Sami žandarji često u nju zalaze, da se makte okrijepe. Imamo još ovakvih krčama bez koncesije, kao u selu Mratovu kod N. Bilića i Suknovcima kod M. Pandje. Ovim putem želimo upozoriti naše vlasti na ovu profuzakosnost, jer će nam u nesretnim krčmama propasti mladost duševno i tjelesno, a bude li i ovo uzalud, onda ćemo morati u druge gusle zaguditi.

Prominjanac,

Gradske vijesti.

Stalni izborni spisak za izbore u narodnu, oblasnu i sresku skupštinu. Općinsko upraviteljstvo izdalo je ovu objavu: „U smislu člana 5. zakona o biračkim spiskovima od 30. maja 1922. „Službene Novine“ br. 125 ex 1922. obznanjuje“ se, da je Stalni izborni spisak za izbore u narodnu skupštinu te skupštine oblasnu i sresku dogotovljen. po prvostepenom nadležnom sudištu potvrđen i od dana 6. do uključivo 19. oktobra t. g. u mjesnom općinskom uredu za vrijeme uredovnih satova t. j. od 9 do 12 prije podne i od 4 do 7 poslije podne stalno izložen svakome na ugleđ. Na pomenutim izborima moći će glasovati samo ona lica, koja su u birački spisak uvedena. Svaki ima pravo da birački spisak pregleda, prepiše, obznanji i štampa i da bilo za sebe, bilo za drugoga traži njegovu ispravku. Ispravka biračkog spiska traži se neposredno pismeno ili usmeno od nadležnog općinskog ureda, ili pak od okružnog suda u Šibeniku, ali u ovom potonjem slučaju samo pismeno. Uz tražene ispravke moraju se podnijeti dokazi, za koje mogu služiti samo punovažne javne isprave.“

Škandal. U noći između 28. i 29. pr. m. u mjesnom hotelu „Krka“ dogodio se takav škandal, kakvog naš pitomi grad ne pamti. Jedan Martov sin, dobro okrijepljen vinkom Lozićem, misleći valjda, da je negdje na albanskoj fronti, provalio je oko 2 sata po ponoći silom u hotel i golom sabljom stao lupat po vratima soba, gdje su gosti spavali - izazvao strah, strku i bijeg gostiju, vlasnika i konobara i toliko toga. Galama je trajala sve do 5 sati izjutra, a da redarstvo nije ništa znalo ili nije smjelo da ništa znade - jer zli jezici govore, da je Martov sin rastjerao iz hotela čak i šela našeg redarstva i njegovog desnog, koji da su u jednoj pokrajnoj sobici, po običaju, bili za zelenim stolom i s družinom igrali hazardne igre za debele pare. O zelenom stolu kao i o onoj slavi pred nekoliko dana u novoj sarajevskoj gostionici Šarića kod željeznice mnogo se toga po gradu govori. Ovoliko za danas, a možda u jednom od narednih brojeva progovorim što pitanje o Šarićevoj gostionici, o izdavanju oružnih listova i putnica i ostalom. - *Gradanin.*

General Vrangal na prolasku. U četvrtak je bio na prolasku kroz naš grad ovaj čuveni ruski general. Na obali sabralo se dosta znatizeljnog svijeta, a i cijela četa njegovih vojnika, koji borave u gradu i okolici. Bila je neka vrst revije trupa, kakvu je već obavio u Sarajevu, Mostaru, Dubrovniku i Splitu. Izgleda, da se nešto iza brda valja. Bože moj, što sve još ne ćemo doživjeti u sretnom Kraljevstvu SHS. pod Pašić-Pribičevićim režimom. Mi samo jedno kažemo i ponavljamo: Hoćemo mir!

Slab interes vlasti za javno zdravlje. Od mjesne bolnice i sudišta preko Vrulja vodi kanal za nečist u more. Ovaj se kanal usljed slabog sastava i jakog pritiska sigurno na

više mjesta provalio, tako da jenečist počela izbivati na površinu ispod tvornice štofa i dalje te okužila čitav zrak naokolo, tako da je uprav nemoguće tim putem prolaziti. Koliko moraju jedni okolni stanovnici zbog ovog nemara vlasti trpjeti, svakome je očito. Ovu smo stvar već duže motrili, ali nijesmo htjeli iznositi javu ovaj škandal radi ugleda grada u nadi, da će se kompetentni ipak jednom maknuti. Dokle će još siromašni stanovnici to morati trpjeti i kvariti si zdravlje? Ima li tko, koji bi se morao zauzeti za ovu stvar i učiniti nešto u interesu javnog zdravlja?

Iz knjižnice „Pavlinović“. Primamo od Vodstva knjižnice „Pavlinović“ i rado uvrštavamo: Da se knjižnica uzmogne upotpuniti savremenim djelima domaće literature i namaknuti sredstva za prenos knjiga Kat. prosvj. društva iz Zadra u Šibenik, Vodstvo knjižnice obratilo se rodoljubnom građanstvu za pomoć. Maritim zauzimanjem gospodica Jadronja, Lušić, Miškov, Belamarić, Kolić i Županović, te gg. Šperande, Dulčić, Luetić i braće Miškov sabrala se svota od 3217 dinara i preko 250 knjiga. Ovakav uspjeh nadmašio je očekivanje, ulio vodstvu nove snage i nove pothude. Neka je zato hvala cjelokupnom rodoljubnom građanstvu Šibenika, koje je svoje obole doprinijelo, kao i gg. sabiračicama i sabiračima na uloženom trudu i zauzimanju. Vodstvo će knjižnice sve učiniti, da ovu prvu narodnu ustanovljenu knjižnicu u Šibeniku uzdrži i podigne do što veće visine. Ono će i nadalje poraditi, da zdravo štivo i lijepa knjiga dopru i do najsiromašnijih slojeva pučanstva ovoga grada i njegove okolice. Milodari primaju se i nadalje u prostorijama iste knjižnice, koja je redovito otvorena svake nedjelje, srijede i subote od 5-6 sati popodne.

Prodaja voća. Dok je splitska općinska vlast, kako čitamo u splitskim novinama, zadnjih dana zadržala prodavanje voća na otvorenom i javnim putevima, naša je općinska vlast baš prošlih dana dala nalog, da se grožđe i drugo voće prodaje na pazaru, gdje je pored ceste izloženo velikoj prašini i svakome smeću. Splitska općinska vlast je to učinila u interesu čistoće i zdravlja svojih građana. Očekujemo i od naše općinske vlasti, da će u interesu zdravlja svojih građana povući ovaj svoj nalog i odrediti, da se zelen i voće ima opet prodavati samo na zelenom trgu, koji bi imao isključivo za tu svrhu i služiti, pak bi bio dostatan za naše potrebe. Pazar naš nije nikako za to zgodan, već samo za prodaju blaga, jaja i drva, kao i dosad. Potrebno bi još bilo, da općina zabrani na zelenom trgu prodavanje zeleni i voća na zemlji, što nije nikako, u interesu zdravlja. Neka za prodavače dade u tu svrhu izraditi uske, a visoke stolove, kako je to uvedeno u svim drugim većim gradovima.

Prodaja slanih srdela. Općinska vlast trpi i dopušta, da se na zelenom trgu prodaju i slane srdela. Tako naravski da ne može biti mjesta za voće i zelen. A i druga je neprilika. Više put se razilije po trgu salamura, pak su ljudi u pogibelji, da poskliznu i ozlede se, što se i ovih dana jednomo dogodilo. Trebalo bi stoga, da općinska vlast izda nalog, da se slane srdela smiju prodavati samo po dućanima ili u ribarnici, kako je i u drugim mjestima.

U fond mjesnog kluba H. P. S. darovao je g. Josip Bego. mesar Din. 10 — da počasti uspomenu Iginije Šupuk. — Uprava harno zahvaljuje.

Novost za svaku katoličku kuću
po svim hrvatskim krajevima jest

„KRUH NEBESKI“,

najnoviji i jedini molitvenik odobren od svih hrvatskih biskupa, glavni dio uređio dr. Ivan Šarić, nadbiskup vrhbosanski.

Izdalo ga Društvo sv. Jeronima u Zagrebu. Stoji 30 K, za članove 24 K. Radi kamata za uloženu glavicu i radi općeg poskupljenja bit će od Nove godine povišena cijena na 40 K, za članove 30 K.

Dobiva se kod Društva sv. Jeronima, a uz nečlansku cijenu i u svim boljim knjižarama.

PAPIRNICA GRGO RADIĆ (prije A. et G. Rude) ŠIBENIK (Glavna ulica).

Bogati izbor svih vrsti umjetničkih dopisnica, te šibenskih razglednica.

Prodaja školskih potrepština, raznog papira te sve vrsti kancelarijskog pribora.

Trgovina raznih parfema, mirmirisnih sapuna, praška za zube i slično, te raznih igrački za djecu.
Cijene umjerene!

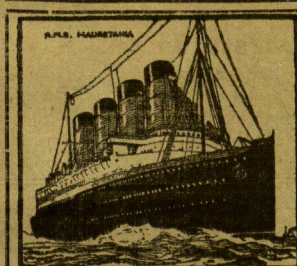
DROGARIJA VINKO VUČIĆ - ŠIBENIK

Skladište kemijskih proizvoda, laka boja, gumenih predmeta i o.

OPTIKA.

Naočala — Cvikera.

Izvršuje svaku izradu po okul. Iliječničkom propisu Primaju se popravci.

CUNARD LINE

Glavno zastupstvo za Jugoslaviju:
JUGOSLAVENSKA BANKA D. D.
ZAGREB

Otprema putnika iz
Cherbourga ili Hamburga
najbržim ladjama na svijetu za
5 1/2 dana.

Za sve daljne upute izvolite se obratiti
na našu agenciju u Šibeniku:

Zastupnik g. Josp Jadronja ili
Cunard Line, Zagreb, Cesta B. 33.

Naslov za brzojave: Cunard Zagreb.

Jesam li podmirio pretplatu?

POZOR TRGOVCIMA!

Starog novinskog papira na prodaju

kod Uprave našega lista (u prostorijama „Hrv. Čitaonice“.)

P. N. Svećenicima, Crkovenarstvima i Trgovcima javljam, da izrađujem iz pravog pčelinjeg voska svijeće u svim veličinama, koje se ne krive, ne kaplju, ne dime i ne udaraju patvorinom.

Kupujem svaku količinu pčelinjeg voska i meda. U zamjenu svijeća primam okapine.

Cijene umjerene!

Vlasnik
Odlikovane Tvornice voštanih svijeća
Vladimir Kulić - Šibenik.

KNJIŽARA FILIP BABIĆ - ŠIBENIK (HRVATSKA KNJIŽARNICA - ZADAR)

Novo moderno uređen i povećan posao. — Potpuno skladište Jugoslav. knjiga. — Veliki sortiment knjiga stranih jezika. — Tvorničko skladište papira uz najjeftinije cijene. — Sav pribor za urede, općine i škole. — Skladište školskih knjiga. — Prima pretplate na stručne i periodične časopise svakog jezika i struke. — Muzikalije svake vrsti. — Pribor za pisaće strojeve Stenzil i Karbon-papiri.

Otprema brza i točna a cijene jeftine. — Solidna posluga.

MODNOM SALONU Marija Dundić - Šibenik

za jesensko-zimsku sezonu prispjet će

veliki izbor šešira za gospođe.

Primaju se stari šeširi na popravak u tvornici.

Najuspješnije se oglašuje u „Narodnoj Straži“!

Zadružna gospodarska banka d. d.

Vlastita zgrada
Glavna ulica 108.

Podružnica Šibenik

Brz. naslov Gospobanka
Telefon br. 16 - Noćni 67.

Centrala Ljubljana.

Podružnice:

Đakovo,

Maribor,

Sarajevo,

Sombor,

Split.

Ispostava: Bled.

Afilijacije:

Sveopća zanatlijska banka
d. d. u Zagrebu i njena
podružnica u Karlovcu te
Gospodarska banka d. d.
u Novom Sadu.

Dionička glavnica i pričuva
preko K. 60.000.000.

Ovlašteni prodavaoc srećaka državne
lutrije.

Prima uloške na knjižice, te ih ukamačuje
najpovoljnije.

Oprema sve bankovne i burzovne transakcije.

Suho svinjsko meso

po želji krto ili sa slaninom
5 kg. za 145 dinara
poštom franco uz pouzeće razošilje
Josip Ducháč PAKRAC
Slavonija.

PUČANI!

Ne zaboravite svog gla-
sila „Narodne Straže“!
Šaljite odmah zaostale
pretplate, tražite nove
pretplatnike i kupite milo-
dare!

Pretplatite se na „Narodnu Stražu“!

Otpremu robe sa stanice Bakar u luku i obratno, te ukrcaj na parobrode preuzima najbrže i najkulantnije

Opravništvo Dalmatie - Bakar

t. j. tt. FOREMPOHER i drug

Vlastita skladišta brašna, tjestenine

i žitarica

POMORSKA AGENCIJA.

Brzojavi: FOREMPOHER, Bakar

Telefon br. 14.